

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Strai de Duminică
Pe un an 4 Cor. — Pen-
za România și America
10 Cor.

Strai de zi pentru Ro-
mânia și strălăcitate pe
un 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminte-
trație.

Manuscrisurile nu se ina-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Bjoernson și Liga română.

(M) Liga pentru unitatea culturală a tuturor românilor în congresul ei anual ținut la Galați în zilele de 14 și 15 Iunie n. a săvârșit un frumos și potrivit act de recunoștință proclamând pe seninul bard dela miază-noapte, marele Björnson, de membru de onoare al ei. S'a împlinit astfel datoria de onoare a tuturor românilor față cu serviciile neprețuite aduse luptei noastre naționale de năstrușnicul apărător al popoarelor asuprite.

Noi cari gemem și ne sbatem sub călcâiul guvernului, ce ne apasă pieptul cu păgâna pornire de a strivi în noi avântul de viață proprie firii și individualității noastre naționale, n'avem îngăduire de manifestare liberă a sentimentelor noastre de recunoștință. Cu ochi setoși de Argus răsbunător guvernul ne paște toate mișcările și pumnul lui cade des și greu asupra așezămintelor noastre culturale. Lupta noastră e defensivă și tinde a lămuri atât guvernului cât și popoarelor conlocuitoare, că fantomul primejdiei valahe, al iredentei daco-românești — e invocată în chip meschin de o meșteșugită reavoință. Când nici în incinta Camerei nu isbutesc deputații noștri să îndepărteze aparențele de iredentism ce se atribue nisuițelor noastre de unitate culturală și nu reușesc să risipească faima primejdiei valahe ce s'a înstăpânit în opinia publică maghiară, — o manifestație de aderență și mulțumiri adusă lui Björnson ar face să se descarce încodată furia hidrei șoviniste.

Noi ne mărginim să-i aducem prinosul

nostru prin graiul presei și sperăm că glaurile de admirație ce răsbat răzleț în urechile lui, îl vor îndemna să răspândească înțelesul adevărului și dreptatea luptelor noastre. Va mai face să vâjâiască sbiciul dreptății deasupra capetelor fregolilor politici, ca atunci, când cu un gest de Mesia l-a ars cu pleasna pe marele scamator Apponyi, scoțându-l din templul umanitarismului.

Dacă însă noi prin societățile noastre culturale, prin impozante adunări populare nu putem da o intrupare mai vie recunoștinței noastre, ne servește spre mângâiere că a făcut o aceasta liga culturală a tuturor românilor, o corporațiune a cărei menire e să apere drepturile eterne și imprescriptibile ale neamului nostru.

Proclamarea lui Björnson de membru de onoare al ei talmăcește dorința nedivizată a neamului, iar în telegrama de mulțumiri e sintetizată aderența noastră a tuturor.

Suntem recunoscători Ligei pentru fericiți idee cu care și-a inaugurat noul său period de activitate. Congresul ei de Duminică și Luni dă nădejdi, că după o lungă stagnare vom vedea în curând desfășurându-se o activitate largă, mai mînoasă chiar decât în cei vre-o câțiva ani ce-au urmat dela 1891, datul înființării sale.

Comitetul primenit, a făcut neprețuite acvizițiuni și astfel, va înălța iarăși falnic flamura aspirațiilor și unității noastre culturale. Adastăm întru așteptarea reparației revistei culturale »Liga română« dispărută la 1899. Așteptăm ca secțiunile de prin

toate orașele României să și reia activitatea, căci o muncă organică și nealterată de veleitățile de partid va da o nouă îndreptare vieții naționale în România, primenind atmosfera de curentele antinaționale și bolnăvicioase.

Dar fiind menirea Ligei — întrebuințând frumoasa definiție a dlui Iorga — întreținerea prin cultură, prin cartea românească, prin graiul românesc de propagandă, prin serbări potrivite, prin concursuri și expoziții, a spiritului românesc în tot cuprinsul României, — un avânt nou în activitatea ei ne vine ca un curent de înviorare și pentru noi, fii neamului risipiți pe plaiurile culturii străine. Avânturi nouă vor răsbate și la frații înstrăinați din Basarabia moldovenească și la frații înghimpați în mușuroiul neamurilor balcanice.

Sub călăuzirea scânteietorului suflet românesc al dlui Iorga s'a întronat lupta cu ideea, ceace nu va rămâne o frază calpă, ci va rodi nădăjduim prin răspândirea de cărți scrise în graiul și pe înțelesul poporului, mai ales în Basarabia și Macedonia. Cărțile vor fi scrise de scriitorii noștri cei mai luminați, tratând materii de istorie, literatură frumoasă, cu tendinți de a reîmprospăta și a ține viu conștiința apartinerii culturale la marele și nobilul neam românesc.

Pentru noi și frații din Bucovina va și ea Liga să găsească îndemnuri potrivite. O rezonanță vie pentru străduințele noastre culturale așteptăm pe viitor în România.

În una din ședințe congresul Ligii a

FOIȚĂ ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

O societate culturală germană.

»Dürerbund«.

De Horia Petra-Petrescu.

IV.

Am amintit în ultimul foileton (Nr. 115) despre o listă a scrierilor literare, cari au eșit de sub tutela scriitorului.

În toate țările civilizate s'au îngrijit oamenii legii să asigure dreptul autorilor asupra produselor lor spirituale. Pictorii, sculptorii, compozitorii, scriitorii, toți au un drept asupra sculpturilor, a picturilor, a notelor muzicale și a volumelor, căci au isvorit din frământarea minții lor, — dupăcum are drept să-și arosge paternitatea pantofarul sau măsarul sau ori și care alt breșar asupra obiectelor construite de dănsul.

Dupăcum urmărești pe unul, care-ți vâra mâna în buzunar și vrea să-și șterpelească paralele, pentru cari ai muncit, tot astfel ai dreptul să urmărești pe unul, care și-a reprodus volumul sau pagini întregi, fără de autorizație sau care și-a tradus lucrarea fără să te încunoștințeze.

E clar. Și totuși — noi nu prea dăm atenție judecării acestora. Nu dăm din mai multe cauze. Cauza principală e gradul nostru cultural nu tocmai înaintat și mai apoi: lipsa de parale — nește circumstanțe atenuante de prima ordine.

Dar tema e prea capitală ca să poată fi tratată atât de sumar. Aici avem să luăm la cunoștință numai ce face strălăcitatea și să comentăm cazul concret al societății germane.

Germania, Franța, Austro Ungaria, Anglia, Italia și încă multe alte state au legat *convenții literare și artistice*, cari îngrădesc drepturile de autor, cari asigură proprietatea literară. (Acum 2—3 ani s'a ținut și în București un astfel de congres, iar în timpul din urmă, în Martie 1908, s'a legat astfel de convenții între România și Austria.)

Germania — spre pildă — are legi în privința acestora, stabilite în 1870, 1876, 1886 (convenția de Berna) 1883, (Germania și Franța), 1883 (Germania și Belgia), 1884 (Germania și Italia) 1886 (Germania și Anglia) 1892 (Germania și Statele Unite) și încă multe alte corecturi și legi nouă, începând cu 1892.

Austria de asemenea. Să amintim numai legile privitoare la drepturile jurnalistice: 1862, 1868 1894, 1899 și așa mai departe.

Dupăcum vedeți, fiecare stat se îngrijește de interesele intelectualilor săi, cari își câștigă tralul zilnic cu penza, cu dalta sau cu pensulul. Ar fi nonsenz să fie altfel. Dupăcum te îngrijești ca țărânilor să albă o soartă mai bună, ca neguțătorii să fie promovați în întreprinderile lor, ca finanțele să prospereze, tocmai așa *trebuie* să te îngrijești »tu, ca stat, ca și munca intelectuală a supușilor tăi să fie asigurată«.

Destul că Germania are o lege, în urmă căreia autorii au drept asupra operelor lor, cât timp tră-

iesc, iar rudenile de aproape ale autorului său legăturii lui, timp de 30 de ani dela moartea lui.

Se poate discuta cu multă îndreptățire dacă e cu cale sau nu o lege ca aceasta. Câte odată li dai dreptate, câte odată stai la îndoielă, dar legea e lege și trebuie ținută. În Germania e ținută cu multă conștiințiozitate. O experim și noi, cari suntem în Germania. Un tipograf sau editor n'ar tipări, Doamne ferește, o traducere din altă limbă până nu are autorizația autorului respectiv.

Pentru lățirea literaturii *bune moderne*, legea aceasta e la orice caz nefavorabilă. Poporul, masele, nu pot să ajungă la izvoarele curate ale literaturii, fiind prețurile cărților nouă scumpe, un inconvenient, care se simțește adânc.

S'au găsit o mulțime de expediente. Autorii au dat cu dragă inimă autorizație societăților culturale solide să le reproducă câteva din operele lor în ediții populare. S'au cumpărat ediții întregi en masse, mai lefiln decl, și au fost împărțite astfel în popor.

Cu campania împotriva legii acestea se ocupă și societatea »Dürerbund«. Dar, deocamdată, a avut ideea, care o atribuim — fictiv — învățătorului dintr'un sat uitat de lume. A tipărit o broșurică de câteva pagini: »Romane și Navele potru reproducere în gazete«.

Urmând principiilor arătate până acum, de astădată, a dat mână de ajutor gazetelor provinciale. A însemnat în lista aceasta tot ce a crezut autorul că e bine să figureze în locul romanelor și nuvelor amoraie sau fără de valoare literară. Întregesc cu toată luarea aminte romanele lui

primit propunerea salutară, ca pe viitor an de an, ori chiar mai de multe ori într'un an, să se aranjeze în diferitele centre din România serbări Olimpice, din prilejul congreselor anuale ale Ligii. La acestea Olimpice românești să se dea întreceri între coruri, între societățile și cluburile atletice, să se aranjeze jocuri naționale, șezători și să cetească scriitorii noștri mai de talie.

Nu putem adera în deajuns la idea aceasta atât de minunată. Dacă tineretul din România și chiar cel dela noi ar îmbrățișa cu interes ideea înființării mai multor cluburi atletice, Olimpicele românești ar fi de o importanță nemăsurată. An de an s'ar da întreceri între cluburile noastre dând probe frumoase de vigoarea brațelor și de elasticitatea fizicului românesc. Întrecerile ar constitui un punct atrăgător al Olimpicilor, și întrevederile dese ar cimentă solidaritatea neamului și conștiința unității culturale. Serbări ca cele din timpul din urmă la Iași și Cernăuț sunt impulsuri vi-guroase de a ne cerceta cât mai des. Cauza noastră mare va câștiga nespuse.

Cele dintâu Olimpice vor fi la anul în Craiova. Tot la anul se vor ține la Iași grandioasele serbări de cincizeci de ani dela Unirea Principatelor. Ni-se deschide deci o perspectivă de bogate momente culturale în anul viitor. Liga va avea prilej de muncă rodnică.

Suntem cu cele mai bune nădejdi față de noua față în care înră activitatea Ligii pentru unitatea culturală a tuturor românilor. A fost pentru noi o tresărire de bucurie, și pentru toți românii un augur luminos, că s'a împlinit înainte de toate o datorie națională proclamând pe Bjoernsterne Bjoerson, bătrânul mag al umanității și flagelul pornirilor păgâne, de membru de onoare al ei.

Agentul. In »Budapesti Hirap« dela 19 c. a apărut un lung articol din penă lui Kupár Radu recte Gedeon Rezső. N'am dat nici o atenție elu-

cubrașunilor acestui politician de respătie, dar cum proza lui e găzduită de un ziar fruntaș maghiar, ținem să înregistrăm că *cine și cum* înfomează pe unguri despre chestia națională română, ținem să arătăm activitatea politică a *coadel de topor*.

Întreg articolul este îndreptat încontra »Tribunei«. De mult s'ar fi putut adevărat face înțelegerea între unguri și români, dacă n'ar fi »Tribuna«, cu politica ei radicală, cu pretensiunile ei exagerate. »Ungaria« și cel dela spatele ei de mult ar fi pornit curentul de pace, dacă n'ar fi »Tribuna«.

Credem aceasta, dar cu o rectificare: »Tribuna« da, reprezintă curentul radical, dar nu ea îl face, ci adevărul este că în clipa în care noi n'am prezintă acest curent, poporul și-ar întoarce fața dela noi, întocmai dupăcum nimeni nu-l mai consideră român pe fostul Radu Cupariu de când a devenit Gedeon Rezső.

Individul acesta mai este însă și denunțat. Iată ce scrie:

»Greutatea cea mai mare este, că îndeosebi întreg poporul român gr. orientat este fanatizat și nu poate scăpa de terorismul »Tribunei«.

O perversitate mai mare nu s'a scris nici chiar de un român renegat.

Gedeon Rezső știm, adresase în »Ungaria« epistolă deschisă dlui dr. V. Lucaciu, invitându-l să se pună în serviciul politicii de înfrățire cu ungurii.

Oare de frica »Tribunei« face dl Lucaciu ori ignorează elucubrațiunile gedeoniste fiindcă-i este scârbă de ele?

Suntem siguri, însuși Individul Gedeon știe că adevărul acesta este din urmă!

Iată apoi în ce chip ridicol face Gedeon apel la elementele »bune«:

»Purtarea bătărană a »Tribunei« și politica ei antipatriotică într'adevăr a produs ură între acele elemente române (între naționaliștii adevărați) și tot mai mult apare ca necesar înființarea unui partid român moderat care să se organizeze la luptă contra federaliștilor...»

Adevărat în conștința noastră, a românilor naționaliști.

Hauff, Alexi, Spindler, Immermann, Gerstäcker, Otto Ludwig, Irlitz Rauter, Hermann, Kürz, nuvelele lui E. T. A. Hofmann, ale lui Grillparzer, Melchior Meyr, Hebbel, Eichendorf și alte multe, care au trecut vârsta de 30 de ani după moartea autorilor lor și cari sunt deci bunul comun al neamului întreg.

Dar ideea o țese societatea mai departe,

Lista a 2-a. La Georg Callway, în München, Finkenstrasse 2 (editorul cunoscut), se poate esoperă reproducerea romanului *Matilda de Carl Hauptmann* cu minimul de 60 de mărci. (Firește prețurile se fixează din caz în caz, cu ziarul din provincie). După modelul acesta se compune lista a 2-a: a scrierilor autorilor contemporani, cari se pot reproduce pe lângă prețuri excepționale. Societatea s'a adresat, în special, la fiecare editură de cărți și a esoperat scăderea aceasta considerabilă a prețurilor.

Dar nu numai lucrările originale, ci chiar și traduceri se pot reproduce pe lângă prețuri convenabile. Gorkii, Cehoff, Tolstoi, Balzac, Daudet, Zola, Twain, Dickens, Bret Hart, Goncourt, Andersen, Bullwer, Sienklevitz...

Iar, ca succesul să fie cât mai sigur, paginile acestea să trimit la sute și la mii de gazete gratuite, fără de nici un angajament.

Și acum gândiți-vă la foloasele, cari le aduce o astfel de procedură. Nu va trebui să fac comentare, căci e prea evidentă întregă întreprinderea sănătoasă. Gazete, cari ar fi urmat fără de nici o busolă, în alegerea tuturor spanacurilor literare, își au conducătorii experți, cari se îmble-

cu bunăvoință și nu cer altă contra serviciu decât ducerea în îndeplinire a planurilor lor cinștite.

Dar să urmărim și mai departe activitatea societății.

Un prilej bun de propagandă a Ideilor și a gustului de celit sunt *conferențele publice*. Dacă sunt încredințate în mâni bune. Astfel strică mai mult, decât să folosească.

Dar cum să ne îngrijim ca conferențarii să fie oameni în toată puterea cuvântului? Cum să asigurăm un program ales pentru publicul, care așteaptă primeniri sufletești?

Societatea »D.« s'a adresat persoanelor cu renume, cu reputație stabilită și le a rugat: »E vorba să ne închegăm rândurile. E vorba să dăm un curent sănătos conferențelor diferite din orașele și orașele noastre. Cu câte spese poate să te invite și pe dta un club sau o comunitate de intelectuali din orașul cutare și cutare? Ce teme ai fi dispus să tractezi?

Cel agrăit a răspuns bucuros, fiind convins că e mult mai bună o conlucrare cinștită, decât o orbecăială generală. Profesorul Rein din Jena, vestitul pedagog german, răspunde: Volu vorbi despre artele plastice și despre educația școlară. Prețind 150 de mărci (180 de coroane), socotind și prețul călătoriei în suma aceasta. Wilhelm Bode din Weimar răspunde: Volu vorbi despre: Ceace ne este Goethe sau despre învățăturile lui Goethe cu privire la plăcerea estetică și prețind 100 de mărci, pe lângă biletul de călătorie.

Și așa mai departe. Zece, douăzeci, cincizeci

Credem însă că d'aide Gedeon n'are să fie ascultat nici măcar de vre-un »boactăr« român nenorocit, care cu nume schimbate »măncă pâine maghiară« pela Soroktár...

Partidul poporal nemulțumit. Partidul poporal e nemulțumit cu noua lege despre darea de alcool. Cauza e că proiectul jignește și interesele a mii multor fabricanți din Nordul Ungariei, unde își are patria partidul poporal. Rakowsky și Beniczky au și fost ieri dimineață la premierul Wekerle, arătându-i nemulțămirea partidului poporal. — Nu credem însă că se vor certă așa cu una cu două cel dela putere. Sunt cu mult mai cumiști.

Gei vinovați — prigonesc încă. Chestia dela Covăsinț.

Publicul nostru își aduce încă bine aminte de toate peripețiile chestiei bravului preot Cure și a chestiei dela Covăsinț. La 20 Ianuarie, anul acesta, s'au făcut în comuna fruntașă, curat românească, din comitatul Aradului: Covăsinț, alegeri comunale de primar. Poporul, adică satul întreg, solidar, și-a avut candidatul lui român, iar administrația maghiară a candidat o unealtă de a ei. Pretorele Faragó însă în mod nedrept a nesocotit candidatura poporului, declarând de ales pe candidatul său. Poporul s'a revoltat mult din cauza aceasta și a dat asalt asupra primăriei.

Atunci preotul Cure se prezintă, energic, înaintea pretorei și protestă contra nedreptății, arătând ce revoltat e poporul. Răspunsul volnicului pretore a fost că *l-a ferecat în lanțuri pe dl Cure și în frigul cel mai mare l-a dus, în trăsura deschisă, la Șirla, unde l-a ținut întemnițat într'o mizerabilă cușcă, până a doua zi. Poporul din Covăsinț însă a plecat la Șirla și l-a eliberat din ghiarele jandarmilor.*

Toate aceste evenimente sunt, de sigur, în proaspătă amintire publicului nostru. Deputatul național dr. St. C. Pop a interpellat în Cameră în chestia dela Covăsinț,

de oameni aleși, cari vor vorbi despre artă, despre literatură, despre experimente științifice, despre pedagogie, despre muzică.

Și acum închipuiți-vă pe învățătorul sau pe profesorul dintr'un oraș german, care primește broșurile acestea două din urmă, gratuit, (când și lista aceasta e gratuită). Le va frunzări, își va plănui, planuri concrete, căci are de ce să se țină și va invita pe cutare și cutare scriitor să-și citească din operele originale, va da îndemnul gazetelor locale să nu mai publice fleacuri în folieton și va feriți momentul când a avut ocazie să primească sfaturile astea.

Sunt sigur că Lillencron, poetul cel mai de seamă al germanilor de astăzi, a venit în Sibiu și Brașov tot prin intermediul societății acestora. Lillencron prețindea 300 mărci, speșele de călătorie, cl. II, și speșele de întreținere în localitate, o sumă cam mărișoară, dar îndreptățită dacă ne gândim cine e Lillencron.

Și poate și observat că tot ce trimite Societatea »D.« e înregistrat la noi în »Kronstädter Zeitung« și »Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt«.

Tot asemenea face și revista »Kunstwart« de sub direcția lui Avenarius, trimițându-și publicațiile la redacțiile revistelor și ziarelor sășești dela noi. Dintr'un singur caz, să ne facem idee de celelalte.

Lipsca, Iunie 1908.

Acum însă datorim publicului românesc demascarea prigonirilor necurmte, cari au urmat după ziua de 20 Ianuarie. Impotriva preotului Cure și a fruntașilor covăsinteni: Adrian Cure, Mihaiu Coregan, Virgil Țigani, Nica Nădășdan și Maria Chiș (Mlcu) procuratura din Arad a pornit proces de agitație.

Câtă îndrăzneală! Câtă volnicie! Cum: a agitat preotul Cure, când, din contră, molcomia poporul agitat și a atras atenția pretorei să nu-l mai îndârjească? Au agitat fruntașii ceilalți, pentru că pur și simplu au protestat contra nedreptății? Dar procuratura nu-și poate da seama că dacă toți acești fruntași ar fi voit să agite și să asmuțe poporul asupra primăriei, ar fi făcut o praf, bucăți?!

Di Cure a fost ascultat, dar s'au convins stăpânitorii că el n-a agitat. Astfel procesul contra lui a fost sistat! Impotriva soților lui, fruntașii amintiți mai sus, procesul continuă. Actul de acuză a procurorului susține că fruntașii ar fi agitat poporul astfel:

»Luați cu asalt primăria, împiedicați alegerea, dați afară pe pretor și notar. N'aveți teamă de jandarmi! Luați le puștile!«

E adevărat că poporul a și pătruns în localul de alegere și a împiedecat, voinicește, cu toate sulițele jandarmilor, pentru câțva timp alegerea, dar aceasta a făcut-o din propriu-i îndemn de curaj și de conștiență națională.

Din Gamera.

— Ședința dela 19 Iunie. —

Budapesta, 19 Iunie.

Camera a început, în ședința de azi, Vineri, dezbaterile proiectului de lege despre reforma dărei de alcool, care lovește în interesele proprietarilor mici. Astăzi s'au prezentat la ședință neobișnuit de mulți deputați: urmarea cetirii catalogului din ședința precedentă. Toți deputații cari au avut absență, s'au scuzat: cei mai mulți că au fost bolnavi. Dacă cineva ar fi crezut certificatelor medicale, ar fi trebuit în consecvență, să creadă că a izbucnit colera între «părinții patriei», atâți deputați au fost «bolnavi». — Camera a fost iarăși generoasă: și a iertat și ieșiși, așa că deputaților li-s'au șters absențele și nu mai își perd leafa pe o lună.

A prezidiat Návay.

Întâi vorbește la proiectul dărei de alcool, care e la ordinea zilei, referentul proiectului Hoitsy. Spune că legea nu periclitează proprietarii câldărilor mici.

Vorbește apoi croatul Magdici în limba croată. D'ab'a începe însă: Visoki Sobare, când toată stânga kossuthistă se ridică'n picioare și face scandal. Croații ies atunci, în corpore, pe coridor. În decursul vorbirii lui Magdici intră în sală prigonitul Günther, căruia mamelucii îi fac ovațiuni. Bietul ministru nu mai putea de bucurie.

Nagy Sándor, (kossuthist), deputatul Nădlacului, care a ținut un remarcabil dis-

curs apărând interesele proprietarilor mici. E de părere că legea nu numai că nu va aduce foloase economice, dar va păgubi în mod simțitor singura industrie mai tare a Ungariei.

Vorbește Máriaassy, mameluc obscur, pentru proiect, Lengyel Zoltán e contra proiectului. Legea aceasta nouă ar nimici produsul de fructe al populației. Lengyel vorbește frumos și obiectiv, aducând multe argumente contra proiectului.

Președintele prezintă o propunere a lui Meiczner Géza, care cere să se lungească durata ședințelor, cât timp se debate proiectul legii de alcool, cu o oră. Asupra acestei propuneri se va debate mâine, Sâmbătă. Prin măsura aceasta guvernul va scurta dezbaterile proiectului cu câteva zile, așa că în săptămânile viitoare proiectul va deveni, după toate probabilitățile lege.

Datoria publică a României

la 1 Aprilie 1908 și 1 Aprilie 1909.

Diatr'un studiu publicat, acum câțva timp, de Revista Economică și financiară, reese că totalul datoriei publice a României, în curs de amortizare este 1.584.041.460 lei 83 bani, din care 1.508.950.500 lei se găsește în titlurile prătorii și 75.090.960 lei 83 bani în obligațiuni contractuale.

Din acest total de amortizare până la 1 Aprilie 1908 o sumă de 172.165 lei 13 bani, din 162.223.200 lei în titluri la purtător și 9.941.950 lei 13 bani în obligațiuni contractuale astfel că datoria publică a Regatului pe ziua de 1 Aprilie 1908 era de 1.411.876.310 lei, adică ceva mai puțin de cât un miliard și jumătate.

Anuitățile datorite la acest împrumuturi se urcă la 84.370.243 lei, 76 bani, din care 78.499.598 lei de amortizat și dobânzi în curs, la 1.346.727.300 lei capital datorat în titluri la purtător, și 5.870.645 lei 76 bani capital de amortizat și dobânzi în curs la 65.149.010 lei 70 bani capital datorat pe baza de obligațiuni contractuale.

Din anuitățile totale de 84.370.243 lei, o sumă de lei 59.877.264 lei 74 bani constituie serviciul poporului zis de dobânzi în curs, iar 24.492.779 lei, 09 bani reprezintă capitalul chemat la rambursare (amortizarea) fără disoebire dacă se referă la împrumuturile în titluri la purtător sau la capitalul stins din împrumuturile în obligațiuni contractuale.

Raportat la capitalul împrumutat neamortizat încă, la 1 Aprilie 1908 în cifra de 1.411.876 lei 70 bani, serviciul de anuități reprezintă o cotă de 5,98 la sută, din care dobânzile prelevă 4,24 la sută, iar amortismentul 1,74 la sută.

Ambele aceste cote sunt socotite ca fiind foarte favorabile pentru gestiunea financiară a României: o dobândă mijlocie de 4,24 la sută când în cifra anuităților intră împrumutul de 51.535.640 lei pentru linia Lemberg-Cernăuți-Isși calculat pe baza unei dobânzi de 7,4882, la sută, și un amortisment de 1,74 la sută, când prinse împrumuturi avem două care se sting în 1958—1960, dovedesc și un credit solid bine stabilit pe diferite pieși financiare și o stăruire îmbucurătoare din partea statului ca cu orice sacrificii, să se achite la timp și în timpul cel mai scurt, datorile contractate.

Primele împrumuturi în circulație care se vor stinge mai de timpuriu sunt cele contractate în obligațiuni contractuale (1 Martie 1912); dar și împrumutul care se va stinge cel mai târziu (Octombrie 1960) intră tot în această categorie.

Împrumuturile în titluri la purtător se vor stinge între anii 1924 (împrumutul de 274.375.000 lei în rentă 4 la sută contractat în 1890) și 1958 (împrumutul de 189.000.000 în rentă 4 la sută

contractat în 1898). Se exceptează bine înțeles împrumutul în rentă 4 la sută în suma de 962.500 emise în 1900 care constituie așa zisa rentă a școalelor și Bisericilor române din Brașov.

Deducând și capitalul de amortizat în cursul exercițiului financiar curent 1908—1909, datoria publică a României va fi redusă pe ziua de 1 Aprilie 1909 la cifra de 1.387.383.531 lei 61 bani, din care 1.323.699.500 lei în titluri la purtător 63.678.031 lei obligațiuni contractate.

Capitalul total ce va fi amortizat până la această dată, din împrumuturile în circulație, se va urca astfel la cifra de 196.657.929 lei 22 bani, din care 185.254.000 lei reprezintă titlurile ce vor fi retrase din circulație până la 1 Aprilie 1909, iar 11.403.929 lei capitalul ce va fi schitat din cele 4 împrumuturi pentru care nu sunt emise titluri cu putere de a circula în public.

O zi de serbătoare.

— Corespondență particulară a «Tribunei». —

Este recunoscut în lume că până când românul crede în Dumnezeu și respectează biserică, școala și legea sa, nu pier. În timpul din urmă se aude șoptindu-se că poporul nostru a decăzut — din zi în zi tot se mai strică — deodată cu deșteptarea sa să civilizează și în cele rele. Eu însă citez a crede și susțin cu totul altcum »unde sunt conducătorii buni și poporul nostru e bun« ca dovadă că așerțiunea mea e adevărată, mă provoc la unele împrejurări și fapte împlinite anume:

La alegerile diatale ultime dacă conducătorii au fost în locul lor, românii au reportat învingarea strălucită, își era mai mare drag să vezi turma cu păstorii lor în frunte, formând un zid puternic încât încercările străinilor au fost zidarnice și n'au fost în stare a străbate și sparge rândurile noastre, de altă parte despre cauzele biserică și școlară cetim zilnic, că cutare comună și-a zidit biserică și școală, deci numai acolo merg trebile rău unde conducătorii nu-și împlinesc datorințele lor.

Acum să revin la ce mi-am propus a scrie fiind încă sub impresiunea momentelor înălțătoare dela festivitățile întâmplare în comuna Apadia la serbătorea »Pogorârea duhului sfânt«. Această comună e una dintre cele mai harnice, popor sârguincios, Dumnezeu a înzestrat-o cu un conducător și preot harnic, născut din sinul ei, blând, statornic și deștept, nu numai că e preot adevărat dar e și cu stare, și-a agonisit propria sa muncă și bună chibzuință bunul din Apadia, fostă proprietate a românului macedonean Grabowsky crescătorul marelui și fericitului metropolit Șaguna, prin bunătatea sa locuitorii au primit și primesc pe lângă prețuri bogatele cele trebuincioase crescându-și și susținându-și vitele cu înlesnire, prin ce și-au câștigat avere frumoasă, de altă parte la glasul păstorului și binefăcătorului lor, au fost în stare ași zidi biserică și școală nouă înainte cu zece ani și de atunci locuaci au adunat un capital destul de frumos spre a completa și înfrumuseța biserică cu o pictură și templu frumoasă unică în felul ei.

În timpul din urmă preotul luându și de ajutori pe învățătorii au muncit mult pregătind cele de lipsă pentru sfințire.

Luni după Rusali des de dimineață plecatu peste 50 călăreți voinici ca brazil pe cai sprinteni de munte lotru întâmpinarea delegatului arhieresc și a oaspeților ce veneau dinspre Caransebeș. În comuna vecină Delinești au fost întâmpinați de învățătorul local și condus trecând pe sub arcul triumfal ridicat în onoarea oaspeților — până la biserică între bubuitul treascurilor și sunetul clopotelor.

La biserică au fost întâmpinați cu cântarea »tropicalul pogorârei duh. sfânt — după sărutarea evangheliei și crucei, preotul Nicolae Cornean a salutat pe delegatul arhieresc protopopul Andreiu Ohidlu prin o vorbire potrivită; iar delegatul arhieresc a răspuns foarte frumos împorând și bi-

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás

măstru de monumente și pietre de sculptur.

Fabricație proprie din marmoră, granit, soynit, labrador etc., din pietre de marmorănt magazin se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662

Filiale: Nagyvárad, Nagyseben, Déva și Bánpatak.

necuvântarea arhierescă. După colaudarea lucrurilor renovate s'a început însuși actul sfântului în mod solemn și înălțori, încungturându-se biserica.

La liturghie au fost prezenți mulți oaspeți distinși și din locuri îndepărtate: Timișoara, Caransebeș, precum și popor mult adunat și din comunele învecinate. Au servit la altarul domnului șapte preoți: protopopul ca delegat arhieresc Andrei Ghidiu, — asesorii consistoriali Spiridon Șandru și George Petrescu, — preoții Ioan Meda Teoder Muntean, Emanuel Pirtea și Nicolae Cornean; iar răspunsurile liturghie s'au cântat de corul harnicului învățător George Cătană din Valeadeni.

La pricazul delegatului arhieresc a rostit o cuvântare foarte instructivă cu cunoscut al oratorie, a desvotat și arătat între altele hărnicia, purtarea și laudat munca vrednicului preot Corneanu — care între împrejurări grele a muncit la altarul Domnului 25 ani spre îndestularea mai marilor săi, a poporului și a națiunii sale, — necrușând nimic numai ca să-și ridice biserica, școala și comuna sa la stare bună — și a căruia fapte și merite cunoașcându-le și apreciindu-le P. S. Sa Di Epscop Popea și Ven. Consistor diecezan — l-a distins cu brâu roșu. După aceea a urmat citirea documentului arhieresc, de către asesorul consistorial Spiridon Șandru, prin care să introducă preotul local ca paroh desăvârșit aderă l-a se predă singhiis; iar prin asesorul George Petrescu s'a citit a doua scrisoare arhierescă, prin care e distins cu brâu roșu.

După aceste formalități a urmat momentul cel mai înălțător când delegatul arhieresc l-a încins cu brâu roșu ca semn de distincție în prezența tuturor; iar credincioșii și prietenii distinșului preot și-au manifestat iubirea, bucuria prin urări nesfârșite de să trăiască.

Finindu-se serviciul d-zeesc s'a oferit oaspeților la masa distinșului preot un prânz bogat, asemenea au fost ospătați coriștii și poporul, cari cu mic cu mare au însoțit oaspeții până la locuința preotului.

La masă s'a tostat pentru P. S. Sa Di Epscop Nicolae Popea — pentru P. C. Sa Vicarul Filaret Mustra — pentru delegatul și protopopul Andrei Ghidiu — pentru asesorii consistoriali prezenți — pentru preoți celebri — pentru corul băștilor din Valeadeni — pentru damele prezente — pentru doamna și domnul casei cari își serbează jubileul de 25 ani de preoție și la fine preotul jubilant pentru iubii și distinși săi oaspeți.

A urmat ruga unde am petrecut până de seară când ne-am îndepărtat ducând cu noi cele mai frumoase amintiri.

Atotputernicul Dumnezeu să deie poporului nostru mulți preoți de aceștia, cari cunosc și își împlinesc așa de conștiențios datorințele ce le încumbă și trebuie să le împlinescă precum e preotul Nicolae Cornean, care pe lângă că e preot după toată rânduiala, dar ne face față și înaintea străinilor.

Mulțumită și laudă să cuvîne Prea Sfințitul Epscop Nicolae Popea și sfetnicilor săi pentru că știu aprea munca și meritele preoților harnici — precum e cazul de față — dar astfel de manifestațiuni sunt de mare folos și pentru popor iar preoților îl servește de exemplu și ca îndemn de muncă.

Unul dintre cei ce a fost de față.

Afaceri școlare.

— O carte folositoare. —

S'a discutat adeseori moșul cum să se dea creștere religioasă morală tinerimii noastre. Este un adevăr năstunabil și o necesitate ce nu se poate trage la îndoaie, că creșterea ori și căruri popor în spirit religios, este un folos mare nu numai pentru biserică, ci tot odată și pentru stat. Căușită de aceste două motive ponderoase biserica noastră constituțională și națională a căutat mereu să afle cele mai potrivite căi prin care s'ar putea infiltra cu ușurință duhul bisericesc în poporul nostru. Hotărât, ca dacă aceasta educație nu se va începe în școală și dacă acolo nu se va da studiul religiei o impor-

tanță mai deosebită, nu ne vom bucura nici odată de un popor, pe a cărui puteri să ne răzîm în timpul de grea cumpănă și amară încercare. Chiar în vremurile de acum, cari pentru școala noastră confesională prevestesc începutul unor zile grele, învățătorimea noastră e nevoită să neglige aproape cu desăvârșire învățământul religiei ca să poată corespunde îndatoririlor severe impuse de articolul de lege din 1907.

Hotărârea de acum trei ani a sinodului eparhial din Arad ca studiul religiei să se ia din mâinile învățătorilor și să se concredă preoților, numai acum pot să l dea importanță cuvenită și aceia, cari erau supărați pentru aceasta schimbare. Și eră ciudat, că cei cătrăniți erau preoții, cari în rândul prim sunt chemați să dea creștere religioasă morală tineretului și astfel poporul.

Unii se plîngeau, c'au eșit din școala veche, când n'au primit cunoștințe din științele pedagogice. Cel tineri cu cunoștințe mai sistematice și mai întinse și din catichetică, spuneau că n'au manuale potrivite și îndestulătoare pentru propunerea religiei în școlile populare.

Dar iată că literatura bisericească se îmbogățește și în aceasta direcție. S'au găsit preoți harnici și oameni de ispravă, cari au scos la lumina câte un manual de religie, blășor înțocmit și care se poate întrebuința cu succes în școală.

O carte care se mulțumescă pe orșicare și care să se poată întrebuința cu mare folos, nu e decât una ce a apărut la Caransebeș, tipografia »Diecezană«. Este cartea diul P. Bizera; »Preparațiuni« idecă lecțiunilor practice, elemente de catichetică. O carte voluminoasă, lucrată cumultă trudă și pricepere, după principiile școlii Herbert Ziller. Se extinde aproape pe 400 pag. și tratează istorioare religioase morale, momente din viața lui Iisus și istorioare biblice din T. V.

Di Bizera fost învățător la școala de aplicație din Caransebeș, este un distins dascăl, care a muncit mult, a scris mult. Și cartea aceasta este rodul unei munci mai îndelungate și intensive și e lucrată în colaborare cu di dr. P. Barbu, care s'a ocupat mult cu catichetica și care a prelucrat mai multe manuale pentru propunerea religiei.

Cartea diul Bizera nu urmărește scopul să încătușe pe catichet în anumite forme, ci arată calea cum se poate învăța elevii în mod sigur, iute, fără de a observa greutate la învățător, oboseală sau desgust la elev.

Prin ea tinerilor l se poate da acela cultură religioasă elementară, ce formează bază la moravuri curate și frica de Dumnezeu. Și la aceasta trebuie să ne nizm după cum spune foarte potrivit și Cicerone, că »ce dar mai mare sau mai bun putem aduce societății decât instruirea tinerimii cu deosebire în moravurile și timpurile de față, când dansa a căzut așa de jos în cât trebuie înfrânată cu toată puterea«.

Pentru o muncă așa de cinstită și atât de folositoare încurajare să dăm autorului răspândind aceasta carte, ca să poată apărea și partea cealaltă a Religiei; Viața lui Iisus, Istoria bisericească, și Catechismul.

Recomand aceasta carte cu căldură Căteștilor noștri, și-ar fi de dorit ca să se afle de vânzare și în tipografia noastră diecezană, înlesnind cumpărarea ei. Sentin.

Din străinătate.

Acord în chestia macedoneană. Corespondentul din Petersburg al ziarului »Daily Graphic« spune că este în măsură a da în linii generale o expunere a celor fixate cu ocaziunea întrevederii din Reval dintre miniștrii Iswolsky și Hardinge cu privire la chestiunea macedoneană.

În urma acestui acord, care constituie un succes mare al diplomației engleze, Rusia primește virtualmente toate punctele principale ale proiectului de reforme propus de Sir. A. Grey.

Propunerile Angliei în chestiunea macedoneană sunt de două feluri: întâi pacifi-

care provinciei și apoi noi reforme permanente.

Proiectul privind la pacificare se bazează pe propunerile diul Grey din Decembrie trecut, de a se crea un corp mobil, care însă nu va fi compus din jandarmi, nu va fi comandat de ofițeri străini, ci va fi format exclusiv din supuși otomani. Cheltuielile necesare pentru aceste coloane mobile vor fi suportate de bugetul macedonean.

Proiectul de reforme permanente este ceva mai complicat: se prevede întâi că cheltuielile pentru administrațiunea macedoneană să fie înscrise în fruntea bugetului macedonean. În ceea ce privește numirea guvernatorului general, d. Grey a primit propunerea Rusiei ca inspectorul general să se bucure de cele mai întinse puteri, să fie numit pe 7 ani, să i-se garanteze o pensie. Aceste două proiecte vor fi supuse în mod formal de Rusia marilor puteri.

Îndată ce puterile vor da adeziunile lor, ele vor fi prezentate Porței.

Corespondentul englez crede a ști că nota rusă relativ la proiectul de pacificare va fi publicată în câteva zile, deși negocierile s'au făcut numai între guvernele britanic și rus. Se crede însă că adeziunea tuturor celorlalte puteri e asigurată.

Călătoria lui Fallières în țările de Nord ale Europei. Călătoria președintelui Franciei, Fallières în Rusia, Dania, Svedia și Norvegia este plănuită pe ziua de 17 Iulie. În portul dela Dunquerque să va urca în vapor Fallières însoțit numai de ministrul de externe Pichon și nu și de ministrul-președinte Cémenteau.

Alegerea de președinte în statele unite. — 20. Iunie. În America nordică și anume în statele unite s'au și început agitațiile pentru apropiata alegere de președinte a statelor-unite Americii de Nord. Convențiunea republicană din Chicago în 18 c. a proclamat cu însuflețire de candidat la președinție pe Taft secretarul de stat la departamentul ministerului de război.

— Taft, secretar de stat și-a dat ieri abdicarea. Voturile date la conventul republican din Washington cu privire la designarea candidatului au fost următoarele: Taft 702, Hughes 63, Cannon 61, Fairbanks 40, Noks 68, Lafollelex 28, Fovaker 16 și Roosevelt 3 voturi. După ce Roosevelt a aflat că Taft a fost designat de convent candidat la președinție a zis următoarele:

»Imi pot felicita țara. De mai mulți ani îl cunosc pe Taft, ca un om de cinste, — în timpul cât am lucrat împreună m'am putut convinge, că el a lucrat pentru aceleași scopuri și idealuri pentru care am lucrat și eu. Așa cred, că în întreaga țară nu voi găsi un om care să fie mai demn ca el la demnitatea de președinte a statelor americane de Nord. Este un om, care n'are frică de nimica, iar interesele personale nu-l pot abate dela planul său«.

Evacuarea Cretei. Prin învoire reciprocă cele patru mari puteri protectoare de pe insula Creta au început a-și retrage trupele. La sfârșitul lunii lui Iulie jumătate batalion de infanterie engleză a fost transportat la Alexandria iar altă jumătate pe insula Malta.

Anarhie în Persia. Ziarului »Times« i-se telegrafiază din Teheran următoarele: Sahul nu a răspuns nici la memorandumul

amentului. Palatul este inconjurat de trupe, iar trupe noi sosesc. Sahul nu vrea să intre în pertractări cu reprezentanții rușii — scopul lui este să restabilească absolutismul de mai înainte.

Comercianții din Teheran au hotărât, că și pe mai departe prăvăliile în Iran. Femeile din Tebris au hotărât, că își vor plăti gjuvaericele pentru suma care e de lipsă pentru mișcarea celor ce luptă pentru susținerea constituției. — Se anunță din Erzerum, cel mai mare oraș al Persiei lângă marea Caspic, că acolo a sosit un monitor rusesc însoțit de mai multe remorhere. În Tebris stau 15,000 de soldați ruși pregătiți pentru război.

Romanizarea Sașilor.

Imperialista «Budapesti Hirrap» se târâște, în numărul ei de azi, 20 Iunie, în articol de două coloane, că sașii din Ardeal să romanizează. Și aceasta o și arată cu date statistice: cum în timp de zece ani românii cuceresc mereu teren dela sași. Aceasta-l doare cu atât mai mult pe șeful ziar, cu cât îi consideră pe sași de element «patriotic», susținător al ideii naționalei statului maghiar, în Ardeal. Iată ce scrie referitor la aceasta:

Stăbirea sașilor, care nu se mai poate trage îndoielă, constituie o mare primejdie nu numai pentru sașii din Ardeal, dar chiar și pentru viitorul statului maghiar. Doar sașii trăiesc pe teritoriu, unde numai ei sunt elementul fidel al statului, față de nzuințele iredentiste daco-române.

Și îi și sperie pe bieții sași: dacă o să vină sub domnia română — ceace, scrie H. «dorește fiecare român bun în urma propagandei »Tribunei« și »Luptei« — nu să le meargă privilegiilor sași așa de bine, ca sub stăpânirea — kossuthistă. Căci magiștii descendenți ai lui Traian, așa continuă »B. H.«, cari voiesc să edifice Ardealul românesc aproape până la Tisa, nu vor da drepturi sașilor decât acolo unde voiesc în grupuri mari, pe cei risipiți însă să îi înghiți, ori voiesc ori nu, oceanul român.

Să vede că chiar și cei mai șovinști din hegemonii noștri au prins respect de la »Austriei-mari« sau de iredenta română. Nu li-e conștiința împăcată. Și încă văd puterea crescândă a românilor — toate prigonirile, — văd că în Ardeal cele maghiarizării sunt slabe pe lângă ceea ce isvorește din poporul nostru de azi, voiesc să întrebunțeze pe blajinii sași — ghimpe contra noastră. Căci numai așa putem numi mănunchiul de sași marea românească. Și mănunchiul acesta oamenii de-abea să mai sporește. Iată o listă despre numărul sașilor:

	La 1880,	La 1900
Comitatul Bistrița	22.130	22.700
» Brașov	39.400	41.700
» Târnava-mare	58.900	61.700

Vă să zică în douăzeci de ani în aceste comitate locuite în mare parte de sași ei abia s'au sporit cu 4670! Un spor mic tot, nu se poate mai îngrijitor.

Ziarul unguresc termină îndemnând pe românii la înfrățire cu ungurii. Iar sașilor le este liberă voie să aleagă prietenia românilor cu cari viețuiesc împreună, sau a ungarilor, cari și așa nu îi vor cruța nici un cent, căci și acum îi întrebunțează numai

de uncaltă și e cunoscută maghiarizarea orașelor săsești. Pot să-și facă pe români amici ori dușmani! La tot cazul românii nu se vor lăsa împiedecați în dezvoltarea lor de cele 200.000 de sași și, dacă e nevoie, vor lupta ca și până acum, de odată și contra lor și contra celorlalte elemente potrivnice din Ardeal. Sașilor însă nu credem să le fie mult dulce amicitia maghiară.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 20 Iunie n. 1908.

— Confracții dela «Lupta» în loc să recunoască greșala că alături de «Budapesti Hirrap» și «Pesti Hirrap» aduc elogiul unui tiner român care debutează pe scenă maghiară, scriu cu supărare la adresa nu știu cărui tiner, care ar fi ajuns să se resbune prin coloanele ziarului nostru.

Asigurăm pe confracții dela «Lupta» că nimeni dintre noi n'are nimic de împărțit cu dl Mărcuș, nici nu-i poartă vre-o rancună, ci am combătut o mentalitate, care ar fi primejdios să se generalizeze printre români. Vom căuta să convingem despre asta pe confracții dela Budapesta.

— Violina lui Ciprian Porumbescu, o creațiune măiestră a vestitului C. N. Amati din Cremona (1626), se află astăzi în posesia medic-locotenent-colonelului dr. Gheorghe Crăiniceanu, din Bărlad (România). »Pe această violină, zice tatăl său (Iracle Porumbescu, tom. I, pag. 175), cântă fiul meu Ciprian în nefericită-i închisoare, când un hoț diatre cei închiși cu dânsul într-o celulă, auzindu-l, erupse în plâns; pe această violină cântă el la Nervi (lângă Mentone din Riviera) în Italia, »Doina Mării Mediterane«, ca s'o ducă, cum zise el, pe undele sale, Oceanului, și acesta să spună lumii, cari acorduri sunt cele mai dulci și mai acumpe românilor; această violină, în fine, o numim bleiul Porumbescu până în ultimele ore ale vieții sale »mireasa mea«.

— Vizita Arhiducelui Leopold (Suveranilor români). Arhiducele Leopold Salvator a plecat să inspecteze artileria din Ungaria. Cu această ocaziune din Brașov, arhiducele va trece și în România la Sinaia, pe la începutul lunii Iulie, spre a face o vizită Suveranilor României.

— E de regretat! Primim următoarele știri pe cari le dăm fără vre-un comentariu, căci cele relatate arată lădăstul o stare de lucruri regretabilă:

Dl corespondent St. P. în prețuita sa referadă despre concertul respective petrecererea din Siria o încheie cu dorința »ca pe viitor la astfel de petreceri să fie invitați și domnii preoți«.

Acum la rândul nostru venim a întrebă, că oare se poate presupune, că noi am fi înrolați în invitarea dlor preoți?... Oare putem fi învinuiți cu așa ceva, când spre a delătura orice bunulă, eventual greșală în înmanuare, subscripsul însumi în persoană am înmanuat invitarea. Presupunerea dlui corespondent poate izvorește din împrejurarea, că a văzut la petrecere impozanta inteligență (reprezentată de avocați, subpretori, notari, învățători, oficanți, proprietari etc.) și a rămas surprins că dnl preot nu au participat la petrecere. Poate că pentru dl corespondent aceasta a fost surprindere, dar pentru noi nu, nici decât, căci la noi de vre-o 2—3 ani încoace, neparticiparea dlor preoți la producțiuni filantropice s'a prefăcut — sistem!... Siria, la 6/19 Iunie 1908. Cu toată stima: *Alexlu Dobos* învățător.

— Feminismul. În 15 I. c. s'a deschis la Amsterdam al doilea congres al »societății femeilor pentru câștigarea dreptului de vot«. Această societate s'a înființat în 1904 la Berlin. Primul congres s'a ținut în 1906 la Copenhaga, unde s'a hotărât, ca proximal congres să se țină la Amsterdam. Sărbătoarea de deschidere a fost frumoasă. Pe podiul sălilor dela »Concertgebouw»

ocupă loc o orhestră constătătoare din 380 de membri — femei, fete, copii și copile de școală. Priveliște mai încântătoare decât aceasta rar s'a dat cuiva ocaziune să vadă. Bucățiile executate au fost compuse anumă din acest incident. Compozitor și totodată capelmaistru a fost femeia cea mai cunoscută în Holandia, Catharina de Rennes. A produs mare ilaritate, corul micilor școlari, cari — în cântare — promit că cu bărbăție vor apăra dreptul femeilor.

Congresul a fost deschis de dr. Aletta Jacobs în numele femeilor holandeze. A vorbit apoi Mrs. Carle Chapman Catt, care în liulamente generale, a arătat rezultatele obținute dela primul congres încoaci. Ambele vorbiri au fost răsplătite cu aplauze frenetice. Mrs. Chapman, a adus ca exemplu părinții, cari cresc pe micile lor viăștăre în spiritul lor, »cari încă de pe acum obișnuiesc pe micuții să respecte drepturile femeilor, acei sunt proptele și amici noștri de principii«.

»Punctul nostru de mănecare — a zis Chapman — Catt — este Norvegia.

»Până când ne-am referit la Australia și America, statele europene a excepționat aceasta zicând, că ele nu se pot asemăna cu niște state fără tradiții. Când însă în Finlanda femeile și-au câștigat drepturile lor, cei mai mulți au zis, că între împrejurări extraordinare au dat finlandezi femeilor drepturi. Acum în sfârșit ne putem referi la Norvegia, care fără cea mai mică influință externă a dat femeilor dreptul de vot atât activ cât și pasiv«.

A accentuat mai departe mișcarea englezilor, pe care mulți o osândesc, — căreia însă avem să-i mulțumim — de oarece azi nu este o cultură care să nu știe despre mișcarea femeilor pentru câștigarea dreptului de vot. »Azi, a adus Chapman-Catt — Anglia este centrul mișcărilor noastre«.

În ședința secretă s'a constatat, că 18 state sunt reprezentate la acest congres.

Din Ungaria sunt reprezentate cinci societăți feminine, prin 10 femei.

Guvernele Norvegiei, Zealandei-nouă; Utah și Colorado au trimis reprezentanți oficioși la acest congres, afară de acestea au mai luat parte societăți feminine de opt state precum și o mulțime de delegați neapărținători »societății femeilor pentru câștigarea dreptului de vot«. Dr. C. V. Drysdale reprezentantul ligii bărbăților englezi a fost primit între ovații, cari nu mai voiau să conținească.

Ședința primă s'a încheiat cu înscirerea alor trei membri noi. Natal și Orange din Africa-sudică, Elveția și Bulgaria. Este interesant, că Bulgaria are 30 societăți feminine, în fruntea cărora stă soția premierului bulgar. După ședință a urmat o petrecere veselă, la care a concertat orchestra femeilor din Haag.

— O armă nouă. Se anunță din New York că Maxim Percy, inventatorul tunului cu același nume, a inventat de curând o armă cu care nu produce larmă la descărcare, ea e de sistemul armelor Winchester, are calibrul 0'32.

Zilele acestea s'au făcut experiențe cu această armă, într-o odă în care au fost trase mai multe focuri asupra mai multor cărți voluminoase legate. Nu s'a auzit decât zgomotul mecanismului și un mic fâșit pricinuit de eșirea gazelor. Maxim va supune modelul acesta de armă, spre cercetare, unei comisii numite de ministerul de război.

— Balonul dirigibil al contelui Zeppelin. Din Friedrichshafen se anunță că din incidentul încercării contelui Zeppelin cu balonul, s'au luat aspre măsuri, nu ca anul trecut, când din cauza apropierei prăznicului a mulțimii de balon s'a îngreunat funcționarea acestuia. Balonul va fi 24 de ore în aer și e probabil că peste Basel va merge și la Strassburg.

Terminalul pentru aceasta nouă încercare s'a stabilit pe ziua de azi, Sâmbătă, la orele 12 din zi. Va parcurge în decurs de 24 de ore drumul dintre Friedrichshafen și Mainz și îndărăt.

— O lucrare postumă a lui Ibsen. — O știre din Christiania spune cumcă editorul scrierilor lui Ibsen, se găsește în posesiunea unei nuvele a lui Ibsen, care n'a fost publicată până

acum și era necunoscută. Nuvela e intitulată »Prizonierul din Akershus».

Manuscrisul acesta a fost descoperit de o soră a lui Schulrud, admirator și prieten din copilărie a lui Ibsen:

Nuvela va fi publicată cdată cu celelalte scrieri ale lui Ibsen într-o ediție nouă a scrierilor acestuia.

— **Degradarea lui Ulmo.** Am anunțat deja că ofițerul de marină francez Ulmo, care pentru trădarea unor secrete ale armatei fusese osândit de către tribunalul de războiu la mai mulți ani temniță, a fost zilele trecute degradat. Ceremonialul degradării s'a săvârșit pe piața Saint Roch, care deja din zori de zi era plină de lume curioasă. Mulțimea aștepta cu neastimpăr febril marele eveniment, stăpânită de ură neastimpă față de trădător. La orele 8 deja neastimpătul era aproape deliric, din cauza întârzierii tragicului eveniment ce era defapt pe orele 8. În sfârșit a sosit cortegiul încadrat de rândurile dese ale soldaților, în mijloc cu comandantul tristului ceremonial, căpitanul de marină *La Rochère*. La vre-o câțiva pași de *La Rochère* urmau camarazii lui *Ulmo*. Drodată un vuleț prelung ciocotit în văzduh, din mil de piepturi striga sentimentul de indignare, când în mijlocul unui escort de patru soldați spăru trădătorul. Frumosa *Lison* de dragostea căreia săvârși bietul *Ulmo* crima militară, cu greu ar fi putut recunoaște în umbra scia pe amantul ei voinic de odinioară. Purcându-se la executarea sentinței, căpitanul *La Rochère* s'a adresat osânditului zicând:

— În numele națiunii franceze! *Ulmo*, d-ta te-ai făcut nevrednic de purtarea armei franceze. Pe baza legii cu aceste te degradez.

Ulmo, pe a cărui față rușinea durerea și disperarea gravaseră chipul unei cumplite suferințe, sta uluit, cu ochii scldați în lacrimi, în vreme ce i s'au spintecat epulele, i s'au luat toate înșingișii și armatura.

După sfârșitul tristului ceremonial *Ulmo* a fost recordat în închisoare într-o stare de o detăvârșită zdrobire sufletească.

Logodonă. Anunțăm logodna dsoarei Ecaterina Lucaci din Arad cu dl Nicolae Opreșiu culegător tipograf din Șura-mare.

— **Știința îmbrăcămintei.** Până acum credeam cu toții că portul cel mai comod în anotimpul marilor călduri — este costumul alb care oprește trecerea razelor solare.

Întâ însă că »știința« dovedește astăzi că îmbrăcămintea albă e departe de a fi suprema garanție în contra razelor, căci acestea trec încă în bună parte prin stofele albe și dând apoi de pielea albă produce o puternică arsură de vară. Nu tot așa dară dă de piele neagră.

Pornind de aci s'a dedus că haina albă cu să ne apere de căldură într'adevăr ar trebui căptușită cu negru, ca să creăm astfel o piele neagră artificială.

— **Unealtă de treerat preistorică.** Joseph Delaunx arată în »La Nature« că, în Asia mică, la Bunjuki, între Soma și Magnezii, se fabrică și acuma o uneltă de treerat preistorică. E ca o masă de lemn pe care sunt înșipte mai multe rânduri de bucăți de cremene ascuțite. E întocmai tabulum descris de Varron, care ne spune că avea ori pietre ori cuie de fier.

La tabulum de azi pun boi și i trag peste anopli așezați pe arie. Se întrebunțează în toate insulele arhipelului și până în Tesalia și Siria. Astfel de tabulum se întrebunțează în Balcani, în Bulgaria. De Launay a văzut mașina lucrând. Mai arată că în jurul ariei se află un șir de pietre mari făcând cerc. Al crede că e un cromlech!

De astfel și la noi, — în Prahova și Gorj, etc., — se întrebunțeau asemenea grape de treerat cu cuie de fier și chiar cu cremeni.

— **Matzky Károly**, cofetar în Arad, recomandă pentru sezonul carnavalului cele mai fine prăjituri de thee și bomboane. Fabricație proprie.

Darea de alcool.

— Ședința Camerei dela 20 Iunie n. —

— Prin telefon. —

Budapesta, 20 Iunie.

Astăzi e ziua discuției proiectului nou legi de alcool. E zi de *interpeleții*, dar în momentul când vă dau acest raport, încă nu s'a trecut la interpeleții. S'au anunțat, la începutul ședinței, nu mai puțin de 12 interpeleții.

Prezidează în momentul acesta încă *Justh*, care a deschis ședința. Bătrânului *Madarász* i-se fac, la intrarea lui în sală, ovații de ziua nașterii. Se stabilește timpul când să o trecă la interpeleții: la 1 și 1/2.

Hoffmann Otto cere să se constate validitatea camerei de a ține ședință. Sunt 95 de deputați prezenți. Pauză de 15 minute. Apoi, ridicându-se numărul deputaților peste 100, se continuă ședința.

Vorbesc: **Lázár**, pentru proiectul de alcool. **Kecskeméthy** asemenea pentru. Apoi croatul **Surmin**, în limba croată, criticând aspru guvernul, care neglijează în mod revoltător interesele croate.

Constantin Burdea, românul renegat aduce elogii detestabile guvernului. *Primește* proiectul care sărăcește țărănimea română!

— Mai vorbește **Ladislav Máté**. Lui **Farkasházy**, care cere permisiunea camerei să poată vorbi în ședința viitoare, i-se respinge cererea.

Până aici vă pot raporta.

Coresp.

Academia Română.

B) Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.

13. Premiul Adrmachi de 5000 lei, divizibil, se va da, în sesiunea generală din 1911, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Devoltarea bolilor în Principatele române. (— Deciz. 16 Martie 1906).

14. Premiul Neuschotz, de 2000 lei, se va da în sesiunea generală din 1911, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Modificarea tratului și moravurilor noastre în secolul al XIX-lea. (Deciz. 7 Aprilie 1908).

Lucrarea va fi întocmită după programul următor:

Introducere: Considerațiuni sociologice. Cauza și natura modificărilor.

1. Alterarea credințelor, slăbirea superstițiilor. Schimbările suferite de credința religioasă și de practica cultului. Practicile superstițioase: leacurile băbești. Libertatea cugetării și progresele ei.

2. Schimbarea relațiilor dintre clasele sociale. Creșterea deosebirilor dintre cele două clase fundamentale: boierii și țărani.

3. Modificările îmbrăcămintei și ale portului în ale portului. Alterarea portului în clasa cărmuitoare și în popor.

4. Transformarea sistemului de hrană.

5. Schimbările încercate de viața casnică și familiară, raporturile dintre membrii familiei, moralitatea căsniciei.

6. Întinderea și temelnicia acestor modificări privite din punctul de vedere al celor două clase sociale fundamentale.

7. Concluzie: Urmările morale ale acestor transformări.

Terminul prezentării manuscrisurilor este până la 31 Decembrie 1910.

15. Premiul Eliade Rădulescu, de 5000 lei, se va da, în sesiunea generală din 1902, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Starea principatelor române înainte de Domniile Fanarioți. — (Deciz. 17 Aprilie 1907).

Autorii se vor conduce după următorul program:

În Țara Românească, dela 1672 până la 1715, sub Domniile: Duca, Șerban, Constantin Brâncoveanu și Ștefan Cantacuzin.

În Moldova, dela 1672 până la 1710, sub Domniile: Ștefan Petriceicu, Dumitrașcu Cantacuzin, Antonie Roset, Duca, Dumitrașcu Cantacuzin a doua oară, Constantin Cantemir, Constantin Duca a doua oară, Racoviță, Antioh Cantemir a doua oară și Dimitrie Cantemir.

Activitatea literară a Mitropolitilor: Dosoftei din Moldova, Teodosie și Antim Ivreanu din Țara Românească.

Să se arate starea materială a țărilor în acest răstimp, precum și situația locuitorilor. Dările și angarările locuitorilor și raporturile lor față de proprietari.

Despre răzeși ori moșneni, originea și decderea lor.

Din ce elemente se compuneau oștile Principatelor, organizația și rolul ei. Dările ordinare și extraordinare către Poartă.

Care sunt cauzele reale ale încetării domniei pământene și ale înlocuirii ei cu străinii Fanarioți.

Să se expună cu amănuntul domnia lui Constantin Vodă Bâncoveanu din toate punctele de vedere, precum și duplicitatea politicii sale.

Toate acestea, pe temeiul de documente interne și externe și pe cercetări originale.

Terminul prezentării manuscrisurilor este până la 31 Decembrie 1911.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

— »Nuvele de Gorki«, traducere (Biblioteca pentru toți) Nr. 331. Prețul 30 bani.

Cititorii români cunosc pe marele scriitor rus din versunea românească a zărilor de noapte care s'a publicat tot în această bibliotecă pentru toți. Noul volum cuprinde 3 din cele mai frumoase nuvele ale admirabilului scriitor dintre care: Celcaș e considerate ca o capo-d'operă.

»Duellistul« de Turghenief, traducere de Ludovic Dauș, »Biblioteca pentru toți« Nr. 332. Prețul 30 bani.

Turghenief și cu Dostoiwski sunt poate cel mai populari dintre scriitorii ruși și operele lor par niște monumente cari înfruntă vremea și apar tot mai mari și mai strălucitoare.

Nuvela *Duellistul* de Turghenief este poate cea mai dureroasă și puternică pledoarie în contra duelului, în care pe de o parte, apare figura barbară și crudă a duelistului Lutkol pe care în zadar caută să-i îmbânzească nobilul și vitorul Kister.

D. Ludovic Dauș a făcut cea mai bună alegere traducând admirabila nuvelă *Duellistul*, care pe lângă calitățile ei literare și puterea subiectului, dă mult de gândit și prezintă în toată oroneta această plagă care se numește duel.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 20 Iunie 1908.

ÎNCHEIEREA la 1 ORĂ :

Grâu pe Oct. 1908 (100 kg.)	23.32—23.34
Săcară pe Oct.	19.80—19.24
Ovăș pe Oct.	16.58—16.92
Cămin pe Iulie 1908	13.32—13.34

Prețul cerealelor după 100 kg. a fost următorul:

Grâu	
De Tisa — — — —	23 K. 75—24 K. 05
Din comitatul Albei — — — —	24 » 20—24 » 99
De Pesta — — — —	23 » 55—24 » 85
Bănățenesc — — — —	23 » 45—25 » 95
De Bacica — — — —	23 » 75—25 » 05
Săcară — — — —	20 » ——20 » 30
Orzul de nutreț, cvalit. I.	13 » 50—13 » 80
» de cvalitatea II.	13 » 10—13 » 50
Ovăș de » I.	15 » ——15 » 40
» » II.	14 » 80—15 » —
Cucuruz vechiu — — — —	» — — — —
» nou — — — —	13 » 40—13 » 60

Redactor responsabil provizor Sever Bocu.
Editor proprietar George Nichiu.

FRANZ JOSEF
APA PURGATIVA CEA MAI BUNĂ DIN
APELE PURGATIVE.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARA

1907. 2 Iunie.	ACTIV	1908.	
		24 Maiu.	31 Maiu.
113410318	{ 79815318 Reserva metalică Aur . . . 90670961	128792581	128524961
1569466	{ 33595000 „ Trate Aur . . . 37854000	1928975	1894318
93194965	Argint și diverse monete	72734344	73319873
10308700	Portofoliu Român și Străin	25387751	25473440
19844588	{ *) Impr. contra ef. publice . . . 7878000	11999699	11999699
11999840	{ „ „ „ „ in cont curent 17595440	15550233	15550233
15871054	Fonduri publice	3230621	3230621
3259121	Efectele fondului de rezervă	5947672	5947930
5876594	„ „ „ „ amortisarea imob. și material	689982	690117
640256	Imobili	741643	753011
794334	Mobilier și Mașini de Imprimerie	104835829	105350579
103536337	Cheltueli de Administrațiune	—	—
—	Deposite libere	2876107	2424038
—	„ „ & provizoriu	26073745	25977345
4123376	Compturi curinți	400789182	401136165
21819818	Compturi de valori	12000000	12000000
406248767	PASIV	24850121	24850121
12000000	Capital	3664810	3664810
22971453	Fond de rezervă	253965780	253731800
3404192	Fondul amortisării imobilelor și material	—	—
262849220	Bilete de Bancă în circulațiune	1472642	1538855
—	Profituri și pierderi	104835829	105350579
1487565	Dobânzi și beneficii diverse	—	—
103536337	Deposite de retras	—	—
—	„ „ „ & provizoriu	—	—
—	Compturi curinți	400789182	401136165

Scomptul 5%, *) Dobânda 5 1/2%

Băile Bogdărigós

Comitatul Timiș, pe linia Temesvár-Radna-Lippa, la 7 kilometri dela stațiunea Charlottenburg. Stațiune de postă și telefon pe teritorul băilor. E consul să se comande dinainte trăsura la gară. Băile prin poziția lor e o stațiune admirabilă, climatorică, vindecătoare și pentru vilegiatură, apa e cu efect mare contra reumei, a gutei și pentru boalele de nervi, care prin ordinațiunea ministerială 39,445/1906 a fost clasată între stațiunile balneare.

Bucătărie excelentă și odăi frumoase.
Detailuri dă în Bogdărigós
văd. Remmel Mátyásné
și **Nägele Antal**, farmacist în
— Temesvár-Gyárváros, Fő-utca nr. 44. —
Telefon nr. 322.
ca proprietari principali.

Cine dorește călătorie de plăcere ieftină, bună și iute în

6 zile la America

(Statele unite, Canada și Argentina) acela să ceară îndrumări românești dela

Falk și Comp

(secția românească.)

Hamburg,

Strada Rarboisen. 30.

Czernoczky Mihály

magazin de ghete.
pentru dame și bărbați.
ARAD, Kossuth utca 67.
Fabricație proprie.
Prețuri ieftine.

Ghete de șevro pentru domni	12-40	cor.
„ „ box „ „	11-60	„
„ „ șevro cu bumbi p. dame	10-90	„
„ „ cu șirete pentru dame	9-60	„
„ „ box cu șirete p. dame	8-30	„
„ „ pele de vițel p. dame	7-60	„
Jumătăți de șevro brun	9-00	„
Jumătăți de șevro	7-60	„
Jumătăți de căprioară	6-40	„
Ghete tari de muncitori dela	7-—	cor.
Ghete de copii dela	3-—	cor.

Cel mai bun nutremânt pentru câni este și va rămânea renumitul „Fattinger's Hunde kuchen“

Măncarea de câni a lui Fattinger) care dintre toate mâncările pentru câni e cea mai hrănitoare.
* 50 klg. 23 coroane 5 klg. potol. franco cu 3-20 coroane. ∴
Fattinger's Puppy Bisquit
* * pentru câni tineri. * *
50 klg. 26 coroane. 5 klg. portol. franco cu 3-50 coroane. ∴
- - Prospekte gratis și franco. - -

Fattinger's Patent-Hundekuchen și Geflügelfutter (nutreț pentru păsări).
Fabrik Wiener-Neustadt.
- - - Peste 250 de prețuri. - - -
Nutremântul de animale a lui Fattinger e controlat de veterinari. * *

Cel mai mare magazin și atelier de reparat biciclete și mașini de cusut din Arad.

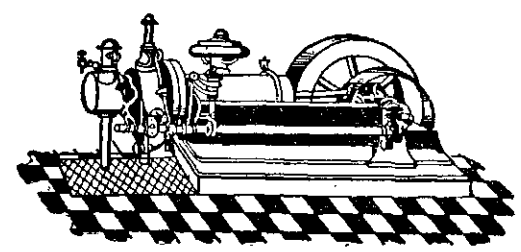
Hammer Vilmos
Maestru de electricitate

Arad, Szabadság-tér 7. Telefon 96.

Pfaff și Singer. Mare asortiment și cel mai ieftin magazin de mașini de cusut Minerva cu roată și biciclete Puch și Premier precum și părți constituante de mașini, plăci de gramofone. — Ace de mașină de cusut veritabile englezești. Condiții de plată favorabile. Mare atelier special de reparaturi.

Nediscutabil cel mai bun motor de ulei brut în lumea întreagă

e patentatul **Motor de ulei brut „PLEWA“**
In Ungaria se folosește cu succes în nenumărate mori Cheltuiala punerii în mișcare pe oră cam 1—2 fileri putere de un cal.

Nenumărate scrisori de recunoștință și mulțumită.
Motoare de benzin și gaz de pompat
ocomobile de benzin și instrumente de îmblătit în oate mărimile și calitatea cea mai bună expediază pe lângă garanție.
DÉNES B. Budapesta.
Cancelarea și magazinul: V., Lipot-körut 15. sz.
Catalog de preț și de buget gratuit.

BĂILE BUZIAȘ

stațiune de căi ferate, postă și telegraf.

Dela gara de nord din Pesta vagon accelerat direct. Seizonul dela 15 Mai—15 Septemvrie.

Băi speciale pentru bolnavi de inimă pentru boale femești, la boale de beșică și rinichi, la boale de piatră și nisip, cataruri de intestine și de stomac. Contra anemiei, contra limfaticismului și contra rachitamului, contra slăbiciunii generale și contra boalelor de femei. Izvoare radioactive cu acid carbonic și sărate și izvoare fenginxase cu acid carbonic. Prospect se trimite la dorință. **Direcțiunea băilor.**

PRODUSELE DE ACID CARBONIC

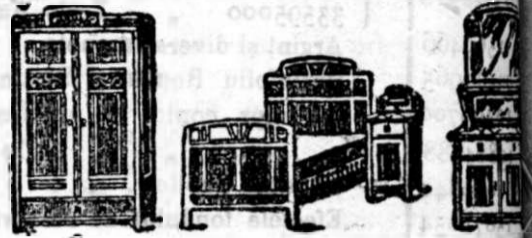
ale băilor Muschong-Buziaș.

— se exportă în afară de cartel imediat în orice cantitate acid carbonic curat, natural — din izvoarele renumite ale băilor Buziaș. **Să nu se confunde cu apele produse în mod artificial, cari n'au conținut așa bogat de acid carbonic.**

Serviciu prompt și conștientios!!

Adresa telegrafică: Muschong Buziasfürdő Interurban telefon 18 sz.

Avem onoare a aduce la cunoștință publică că ne-am lărgit atelierul propriu tapiserie, măsar, strungărie și de moșuri unde putem satisface și gusturile cele mai delicate. Prețurile noastre sunt foarte mici. Lucrul nostru solid și serviciul prompt și recunoscut din mai multe părți. Funcționarii de stat și oficerilor le facem pe plac pe favor.

Pelleyne și Schmidt
Oradea-mare, strada Teleky nr. 10.

Primul salon de corsete în Sibiu

Premiat.

Premiat.

Recomandă tot felul de corsete fine și elegante după măsură

Depozit bine asortat

în 40 de feluri de corsete (și tot felul de articole de felul acesta) fașon particular totdeauna în rezervă.

Cu stimă.

J. Oschanitzky.

Bretterpromenade Palais Habermann.

Fașon bun.

Prețuri reale.

Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpesta în 1896.

Turnătoria de clopote. Fabrica de scaune de fer pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY - TIMIȘOARA - FABRICA

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase, pe garanție de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel scutite de crepare. Sunt recomandate **CLOPOTELE GĂURITE** de dânsul întreg cu deosebire ventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intens, mai răsunător, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sire stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal. Prețouranturi ilustrate gratis.

FRĂȚII BURZA

ARAD, Boros-Béni tér.

recomandă depositul lor cel bogat, prăgini de fer, plăci de fer, osii de fer, instrumente de fer, sobe de fer turnat, mașini de gătit, sârme și cuie de sârmă, lanțuri, săpi, arșeu, furci de oțel și tot felul de vase de bucătărie de fer oturnat și smălțuite.

Mare depozit de stropitoare sistem „Wermorel“.

- - Mare depozit de revolvere - -
cu repetiție, arme și recvizite de
impuşcat.

Depozit de mașini agricole.

asa d. e. pluguri de oțel sistem Sack, mașini de sămănaș, grape, tăietoare de paie și năpi, cântare. Mare magazin.

Cea mai bună calitate în plăci de catran (păcură), și asfalt pentru acoperit casele.

Comandele din provincie se îndeplinesc punctual.

Telefon Nr. 604.

Telefon Nr. 604.

Firmă românească.

O păpușă pentru probă
numai 5 cor. 50 fileri.

Pregătit cu pânză 9 coroane.

Se află la pregătorul de păpuși de probă

VAJDA SAMU

BUDAPEST, Károly-körut 11. sz.

Mare institut de reparat de păpuși de jucărie.

Preț-curent gratis! Reparare de păpuși!

Vânzare en gros și en detail.

HAINE PREOȚEȘTI.

Am onoare a aduce la cunoștință on. preoți, că mi-au sosit

stofele negre de primăvară

și vară și le păstrez în magazin în mare asortiment. — Mă voiu sili ca și până acum să câștig încrederea și mulțumirea on. mei clienți.

Pentru comandele din provincie e de ajuns să se trimită o reverendă de model sau o haină; la dorință însă

mă duc pe cheltuiala proprie până la fața locului.

Primesc confecționarea și repararea odăjdiilor bisericesti, cu prețuri moderate. Prăvălia: Lângă casina națională, casa Balog György. Szahadka. Vesselényi ut. **Hadnagy István**, croitor de haine civile și preoțești.

Sárga János

:: argintar și pregătitori de obiecte artistice ::
Xolozsvárt Mátyás király-tér 12—13.
 Telefon nr. 354. Telefon nr. 354.
 Mari deposit în obiecte de biserică, obiecte de argint ciasornice. Bijuteni specialități engleze și franceze s. a.
Plătire în rate favorabile.
 Catalog ilustrat de prețuri gratuit și porto francó.

KÉZSMÁRKY J. Prima întreprindere de pompe funebre din Arad

Biroul central și magazinul de modele, strada Weitzer :: János, palatul minorilor, lângă posta centrală. ::
Depozitul principal: Maros u. 2 sz. casa proprie.
 Telefon 465. Telefon 465.
 Am onoare a aduce la cunoștința on. public. că am înființat cu ziua de azi o întreprindere de pompe funebre bine asortată co-răspunzător cerințelor de azi.
 Aranjez înmormântări în loc și în provincie cu cea mai mare pietate, după sistemul studiat în cele mai mari orașe din țară și din străinătate, dela cele mai simple până la cele mai luxoase cu prețuri efitine fără concurență.
Toate mormântările se săvârșesc prin prezența mea.
 Arad 1908, 1 Iunie.

Cu distinsă stimă
Kézs márk J.

Prăvălie nouă!

Prăvălie nouă!

Mare prăvălie de ciasornice și bijuterii în Arad.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că am deschis în Arad, colț cu strada Forray și Rákoczy (lângă împletitoarea ** de ciorapi Szállassy) corespunzător pretensiilor de azi **

o prăvălie de ciasornice și bijuterii

unde primesc tot felul de reparaturi de ciasornice cu garanție pe 3 ani. Țin în depozit tot felul de ciasornice de buzunar, de perete și pendule precum și obiecte de aur și argint, execuția cea mai fină. Primesc bilete de amanet și rupturi de — — aurar, prețuri mari, sau le schimb. — — Solicit părtinirea on. public, cu dinstinsă stimă:
HIRSCH JENŐ, ceas. și aurar.

HAMMER ZS. és TÁRSA

măestru de articole electrice și fabricant de balanțe (cântare).
ARAD, Piața Boros-Béni, Nr. 1. (În casa dlui Dr. Sever Ispravnic).
 Mare atelier de reparaturi speciale. Mare magazin stabil în biciclete fabricații engleze, americane și germane. Singurul vânzător al mașinei de cusut celebre „VICTORIA”, „OPPEL”, „SINGER” și „MINERVA” cu suneica în formă de roată. **Magazin de balanțe decimale și de bucătărie.**

Mare asortiment în părți de mașini de cusut, articole de montate biciclete și articole de electricitate.

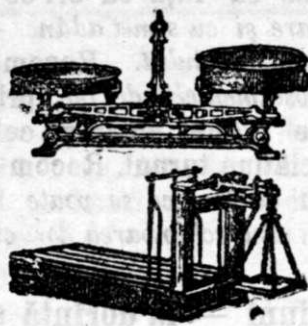
Tot felul de reparațiuni în bransa aaeasta pe lângă prețuri moderate și garanție.

Să sprijinim industria din loc!

I. SPANLANG,

lăcătușier

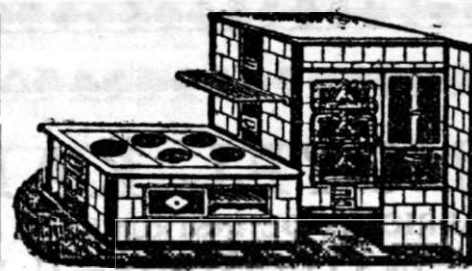
ARAD, Flórián-u. nr. 6/e (casă proprie)

Primește în lucrătorea sa orice lucru ce stă în atingere cu această branșe, ca:

ferării pentru clădiri, mașini de fierț, porți, balcone, coridoare, trepte, grilaje verende, scuturi, tablete în orice formă, sobe Meidinger, fântâni săritoare, și orice soluri de renovări.

Indeplinesc orice comandă atât în loc cât și în provincie în modul cel mai cinstit — iar pentru lucrul făcut de mine primesc chezașia.

Cerând sprijinul onoratului public, român

Cu stimă:

I. SPANLANG,

lăcătușier.

Planuri pregătesc gratuit.

Acuma a sosit

Untura de pește proaspătă de Norvegia

fără culoare și miros, calitate escelentă.

Prețul unei sticle 2 coroane.

Contra

supărărilor reumatice este escelentă

Spirtul Reuma

încercat de atâtea ori cu succes.

Prețul unei sticle 80 fileri.

Se capătă calitatea originală în farmacia lui

Rozsnyai Mátyás

Arad, Szabadság-tér.

Nr. telefon 331.

Nr. telefon 331.

Orice lucru se îndeplinește, sub îngrijirea mea proprie.

Lucru admirabil. — Prețuri ieftine. — Serviciu prompt.

Frideric Hönig

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor

Arad, strada Rákoczi Nr. 11-28.

Fondat la 1840.

Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, care au avantajul că față cu orice alte clopote la turnarea unuia și aceluiași clopot tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului. Recomandă tot-odată clopote de fer ce se pot învîrți și postamentele de fer, prin a căror întrebuițare clopotele se pot scuti de creștat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără-ca să scâlțîie turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învîrți, cum și turnarea din nou a clopotelor vechi, sau schimbarea lor cu clopotenouă pe lângă

o suprasolvire n elusemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

LENGYEL KÁLMÁN

.. .. FABRICANT DE INSTRUMENTE MUZICALE
IN CLUJ EGYETEM-U. NR. 1.
ATELIER SPECIAL DE INSTRUMENTE CU COARDE.

Violinele vechi de măiestri și fabricațiune groperie, precum și violini celuri și gurdune, instrumente cu coarde, franțuzești, veritabile italienești, germane și Weicholt, tocuri de violine frumoase de calitate mai fină și mai simplă, ținător de note și mare depozit de felurite părți de instrumente muzicale.

Pe baza studiilor câștigate aici și în străinătate se angajază să facă reparaturile cele mai complicate și le săvârșește cu multă destertitate.

Atrag atenție

care dă vioarei un ton moale, despre dovedirea aceasta servesc neamăratele scrisori de recunoștință.

Comandele în mare sau mic se espediază imediat.

Pe cei interesați îi primește cu plăcere în Kolozsvár (Cluj) în prăvălia din str. Egyetem nr. 1., precum și în atelierul din curte.

on. public muzical surdiena din Cluj, pe care dacă o așezi în vicare și cel mai slab instrument dă tonuri curate pline și puternice, mai de parte lăc de vioară fabricație proprie,

Jgaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără pentru prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

MOȘTENITORII LUI

TAGÁNYI ISTVÁN ȘI KISJOLSVAI SZABÓ ISTVÁN

proprietarii de vii de deal

=== își vind ===

=== VINURILE ===

din regia proprie exclusiv de Mădierat, Miniș și Barața, vinuri albe și roșie de masă, de desert (aszu)

în Arad, strada Batthyányi nr. 24

în localul anume aranjat pentru acest scop și le espediază în butoie sau buteli în loc sau în provincie.

Catalog specificat de prețuri se trimite la
=== dorință imediat. ===

EISELE JANOS, Arad.

Depozit de articole de Norinberg, articole de podoabă, modă de bărbați.

== PENTRU SEZONUL DE PRIMĂVARĂ, PREȚURILE CELE MAI IEFTINE. ==

Au sosit cordoane de femei, copii și fete, moda cea mai nouă, pălării pentru bărbați și copii, albituri, cravate, manjete, gulere, asortiment bogat.

Mince (lopde), jucării de copii, ouă de Paști, stropitori de calitate cea mai bună, prețuri ieftine. Probați numai odată și vă veți convinge.

Gramofioanele cele mai bune și plăci se pot cumpăra cu scăzământ la prețuri.

== O cumpărare de probă va convinge pe orșicine despre asta. ==

Rog binevoitoarea atenție:

Eisele János.

„LA PAPAGALUL VERDE“ vis-à-vis cu statua sf. treim.